

Nr 11

Utbildningsutskottets betänkande med anledning av motion om en parlamentarisk referensgrupp till skolöverstyrelsens projekt Målbestämning och utvärdering, MUT, m. m.**Motionen**

1975:828 av fru Sundberg (m) och fru Mogård (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om att det till skolöverstyrelsens projekt Målbestämning och utvärdering, MUT, knys en parlamentariskt sammansatt referensgrupp.

Utskottet

Den till skolöverstyrelsen knutna pedagogiska nämnden fick sin nuvarande sammansättning och uppgift efter riksdagens beslut år 1971 (prop. 1971:38, UbU 1971:12, rskr 1971:169). Därvid uttalades att i nämnden skall ingå bl. a. företrädare för allmänna samhällsintressen, för skolans huvudmän, personal och elever samt för beteendevetenskaplig forskning. Nämnden skall såsom rådgivande organ inom skolöverstyrelsen bereda ärenden om pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete, däri inbegripet utvärdering av arbetet i skolan. Nämnden har numera sju ledamöter inklusive ordföranden. För varje ledamot finns en personlig suppleant.

Kostnaderna för pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete, vilket arbete innefattar ett stort antal projekt, bestrids med medel från det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet. Vissa projekt, t. ex. läroplansarbetet för grundskolan och gymnasieskolan, pågår kontinuerligt medan andra är mera tidsbegränsade.

Ett särskilt projekt, Målbestämning och utvärdering (MUT), inom det pedagogiska utvecklingsarbetet uppmärksammas i motionen 1975:828. Det framstår för motionärerna som uppenbart att arbetet inom MUT-projektet är utomordentligt viktigt och kan få stor betydelse för den framtida utformningen av skolan. Motionärerna erinrar om de farhågor som uttalats för att arbetet inom MUT-projektet skulle kunna leda till en fastare uppläggning av undervisningen, vilket skulle begränsa lärarnas möjligheter till självständigt arbete. Motionärerna anför även att oro framförts över att MUT-projektets målbestämning skulle komma att förhindra en individualisering av inläringen. Mot denna bakgrund anses en ökad insyn i MUT-arbetet angelägen. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp föreslås därför bli knuten till skolöverstyrelsens projekt Målbestämning och utvärdering.

Utskottet vill först erinra om att det s. k. MUT-projektet startade år 1971 i samband med att en för skolväsendet gemensam avdelning (avdelning S) inrättades inom skolöverstyrelsen. Enligt de av skolöverstyrelsens styrelse godkända riktlinjerna för projektarbetet tillkom projektet för att inom den nya avdelningen samordna arbetet med att klarare precisera skolans mål samt finna bättre metoder för utvärdering av skolans verksamhet. Projektets ledningsgrupp skulle också fungera som samordnande organ för läroplansuppföljningen för grundskolan respektive gymnasieskolan. Till MUT-projektet knöts referensgrupper med representanter för myndigheter och arbetsmarknadsorganisationer samt skolans personal-, elev-, föräldra- och huvudmannaorganisationer. Då MUT-projektet bekostats med medel från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete har riktlinjerna för projektet också behandlats av pedagogiska nämnden där riksdagen är representerad.

MUT-projektet har efter hand kommit att få en betydande omfattning med ca 40 arbetsgrupper för olika ämnen. Totalt har omkring 400 personer i större eller mindre omfattning varit inkopplade på projektet.

Skolöverstyrelsens styrelse beslöt den 5 mars 1975 att arbetet med målbestämning och utvärdering skall koncentreras till färre ämnen, fyra i grundskolan och fem i gymnasieskolan. Arbetet med övriga ämnen skall avslutas genom att arbetsgrupperna rapporterar vunna erfarenheter. Budgetåret 1975/76 kommer arbetet inom de återstående nio ämnena att ingå i den reguljära läroplansuppföljningen för grundskolan respektive gymnasieskolan. Därigenom upphör begreppet MUT som beteckning för ett målbestämnings- och utvärderingsprojekt. Någon samordnad beteckning för läroplansarbetet synes enligt skolöverstyrelsens mening inte nödvändig.

Utskottet vill framhålla vikten av att skolöverstyrelsen tydligt förklarar att det läroplansarbete, som i viss mån skall fullfölja MUT-arbetet, syftar till rekommendationer och anvisningar som avses vara vägledande hjälp för läraren och inte bindande regler i skolarbetet.

Efter skolöverstyrelsens beslut om en begränsning av det s. k. MUT-arbetet och slopandet av beteckningen MUT-projektet på den läroplansuppföljning som skall fortgå beträffande sammanlagt nio ämnen och ingå i reguljärt läroplansarbete är frågan om en parlamentariskt sammansatt referensgrupp knuten till MUT-projektet inte längre aktuell. Utskottet föreslår därför att motionen 1975:828 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Dagen före skolöverstyrelsens beslut om MUT-projektet – dvs. den 4 mars 1975 – lämnade statsrådet Hjelm-Wallén svar på dels en interpellation, dels en fråga som båda berörde projektet (riksdagens protokoll 1975:29). Hon uttalade att hon utgick "från att skolöverstyrelsen alltid, för den händelse arbetet inom ett projekt skulle motivera detta, i god tid underställer regeringen de avvikelser från fastställda förutsättningar [skollag, skolstadga och läroplanernas allmänna delar] som kan behöva övervägas, innan dessa företas. Jag vill i detta sammanhang åter erinra om att den pedagogiska

nämnden, i vilken bl. a. riksdagen är företräd, kommer att följa arbetet. I den mån förändringar vidtas i MUT-projektet förutsätter jag att skolöverstyrelsen även överväger eventuella konsekvenser för behovet av insyn och medverkan från olika grupper." Utskottet delar statsrådets uppfattning.

Enligt vad utskottet erfarit har skolöverstyrelsens pedagogiska nämnd, vilken tidigare behandlat riktlinjerna för MUT-projektet, inte i förväg beretts tillfälle till information och överläggning om de nu beslutade förändringarna i MUT-arbetet. Utskottet noterar vidare att inte heller vid den kontakt om MUT-projektet som utskottet haft med företrädare för skolöverstyrelsen så sent som i februari 1975 framkom något som tydde på att en förändring i MUT-arbetet var aktuell.

Utskottet vill stryka under att pedagogiska nämndens uppgift som rådgivande organ till skolöverstyrelsen i frågor om pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete, däri inbegripet utvärdering av utbildningsverksamheten, är mycket betydelsefull. Utskottet anser därför att nämnden bör ges möjlighet till ökad insyn vid uppläggnings- och genomförandet av olika projekt. Vidare bör i nämnden antalet ordinarie ledamöter som är parlamentariker och/eller kommunalpolitiskt engagerade ökas eventuellt genom att nämnden får färre suppleanter.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett ökat inflytande för den pedagogiska nämnden och om ökad insyn i det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1975:828,
2. att riksdagen beträffande skolöverstyrelsens pedagogiska nämnd samt insyn i det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 8 april 1975

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Larsson i Staffanstorps (c), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fröken Hörlén (fp), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herrar Sundgren (s), Karlsson i Mariefred (c) och fru Lantz (vpk).

Reservation

av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar "Efter skolöverstyrelsens" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Efter skolöverstyrelsens beslut om en begränsning av det s. k. MUT-arbetet och sloandet av beteckningen MUT-projektet på den läroplansuppföljning som skall fortgå beträffande sammanlagt nio ämnen och ingå i reguljärt läroplansarbete är frågan om en parlamentariskt sammansatt referensgrupp knuten till MUT-projektet inte längre aktuell.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av motionen 1975:828 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande sammansättningen av skolöverstyrelsens pedagogiska nämnd samt insyn i det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet.